

طرح درس روزانه

سال تحصیلی : ۱۴۰۰-۱۴۰۱	تاریخ ارائه درس
دانشکده: پزشکی	نوع درس: نظری
مقطع / رشته: دکترای پزشکی	نام مدرس : دکتر خدیجه ازوجی
نام درس (واحد) : اصول خدمات سلامت	تعداد دانشجو:
ترم: ۱ علوم پایه	مدت زمان کلاس : ۲ ساعت

اهداف ویژه در پایان کلاس

در پایان درس از فراگیر انتظار می‌رود:

- تاریخچه پزشکی در جهان و تحولات تاثیرگذار آن را بشناسد.
- تاریخچه پزشکی در ایران، در دو دوره قبل و بعد از اسلام بشناسد.
- تغییر رویکردها و مفاهیم در خدمات سلامت در دو قرن اخیر را توضیح دهد.
- نهضت جهانی در خدمات سلامت عمومی و تحولات عمده مرتبط با آن را توضیح دهد.
- مفهوم مهندسی اجتماعی و تاثیر آن بر سلامت عمومی را توضیح دهد.
- مفهوم عدالت در سلامت و وجوه تعیین کننده آن را توضیح دهد.

پیش بینی رفتار ورودی :

(آمادگی لازم دانشجو قبل از شروع کلاس):-

تاریخچه پزشکی در جهان و تحولات تاثیرگذار آن -تاریخچه پزشکی در ایران، در دو دوره قبل و بعد از اسلام -تغییر رویکردها و مفاهیم در خدمات سلامت در دو قرن اخیر	کلیات درس بخش اول:
پرسش و پاسخ به صورت کتبی یا شفاهی حدود ۱۵ دقیقه در ابتدای کلاس	ارزشیابی در حین تدریس:
-نهضت جهانی در خدمات سلامت عمومی و تحولات عمده مرتبط با آن -مفهوم مهندسی اجتماعی و تاثیر آن بر سلامت عمومی -مفهوم عدالت در سلامت و وجوه تعیین کننده آن	بخش دوم:
تاریخچه و مفاهیم بهداشت عمومی را توضیح دهد	جمع بندی و نتیجه گیری:
روش تدریس: سخنرانی همراه با بحث گروهی و مشارکت دانشجویی در ارائه بعضی از مباحث در قالب کار تحقیقاتی	
وسایل کمک آموزشی: وایت برد	
ویژولایزر	
پاور پوینت	

فعالیت فراگیران: مشارکت در بحث های گروهی کلاس، کار تحقیقی، ارائه کنفرانس ، پاسخ به سوالات

ارزشیابی پایانی: آزمون پایانی

منابع اصلی درس: حاتمی حسین، رضوی سید منصور، افتخار اردبیلی حسن و همکاران. کتاب جامع بهداشت عمومی (ویرایش دوم)، تهران: انتشارات ارجمند، ۱۳۸۵
اصول و کلیات خدمات سلامت، تالیف هیات مولفین دانشگاه های علوم پزشکی کشور- چاپ اول ۱۳۹۹- انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد

منابع و سایتهای کمک کننده:

- پارک جی ای و پارک ک. درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی (ویرایش هفدهم). ترجمه حسین شجاعی تهرانی، تهران: انتشارات ارجمند، ۱۳۸۷
- صادقی حسن آبادی علی. کلیات بهداشت عمومی (ویرایش چهارم). تهران: انتشارات کپ، ۱۳۸۶
دستورالعمل ها و برنامه های کشوری وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی تهران

طرح درس روزانه

سال تحصیلی : ۱۴۰۰-۱۴۰۱	تاریخ ارائه درس 2
دانشکده: پزشکی	نوع درس: نظری
مقطع / رشته: دکترای پزشکی	نام مدرس : دکتر خدیجه ازوجی
نام درس (واحد) : اصول خدمات سلامت	تعداد دانشجو:
ترم: ۱ علوم پایه	مدت زمان کلاس : ۲ ساعت

اهداف ویژه در پایان کلاس

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

-تعاریف سلامت و ابعاد آن را بشناسد.

-مفهوم پیشگیری را بیان کند و سطوح پنج گانه آن را بشناسد

-در هریک از سطوح پیشگیری، هدف و راهکارهای رسیدن به آن هدف را بیان نماید.

-سطوح پیشگیری را با مراحل سیر طبیعی بیماری تطبیق دهد.

-غربالگری را تعریف و نمونه هایی از برنامه های غربالگری در نظام سلامت کشور بیان نماید.

پیش بینی رفتار ورودی :

(آمادگی لازم دانشجو قبل از شروع کلاس):-

-تعاریف سلامت و ابعاد آن
-مفهوم پیشگیری را بیان کند و سطوح پنج گانه آن
-در هریک از سطوح پیشگیری، هدف و راهکارهای رسیدن به آن هدف

کلیات درس بخش اول:

پرسش و پاسخ به صورت کتبی یا شفاهی
حدود ۱۵ دقیقه در ابتدای کلاس

ارزشیابی در حین تدریس:

بخش دوم:

-سطوح پیشگیری را با مراحل سیر طبیعی بیماری
-غربالگری را تعریف و نمونه هایی از برنامه های غربالگری در نظام سلامت کشور

درک و بیان مفاهیم سلامت و بیماری و سطوح پیشگیری

جمع بندی و نتیجه گیری:

روش تدریس: سخنرانی همراه با بحث گروهی و مشارکت دانشجویی در ارائه بعضی از مباحث در قالب کار تحقیقاتی

وسایل کمک آموزشی: وایت برد

ویژولایزر

پاور پوینت

فعالیت فراگیران: مشارکت در بحث های گروهی کلاس، کار تحقیقی، ارائه کنفرانس، پاسخ به سوالات

ارزشیابی پایانی: آزمون پایانی

منابع اصلی درس: حاتمی حسین، رضوی سید منصور، افتخار اردبیلی حسن و همکاران. کتاب جامع بهداشت عمومی (ویرایش دوم)، تهران: انتشارات ارجمند، ۱۳۸۵
اصول و کلیات خدمات سلامت، تالیف هیات مولفین دانشگاه های علوم پزشکی کشور- چاپ اول ۱۳۹۹- انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد

منابع و سایتهای کمک کننده:

- پارک چی ای و پارک ک. درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی (ویرایش هفدهم). ترجمه حسین شجاعی تهرانی، تهران: انتشارات ارجمند، ۱۳۸۷
- صادقی حسن آبادی علی. کلیات بهداشت عمومی (ویرایش چهارم). تهران: انتشارات کپ، ۱۳۸۶
دستورالعمل ها و برنامه های کشوری وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

طرح درس روزانه

سال تحصیلی : ۱۴۰۰-۱۴۰۱	تاریخ ارائه درس 3
دانشکده: پزشکی	نوع درس: نظری
مقطع / رشته: دکترای پزشکی	نام مدرس : دکتر خدیجه ازوجی
نام درس (واحد) : اصول خدمات سلامت	تعداد دانشجو:
ترم: ۱ علوم پایه	مدت زمان کلاس : ۲ ساعت

اهداف ویژه در پایان کلاس

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

- با انواع و مفاهیم سنجه های وضعیت سلامت آشنا شده و بتواند آنها را توضیح دهد.
- انواع و کاربرد شاخص های سلامت را بشناسد.
- ویژگی های یک شاخص مناسب سلامت را با توجه به کاربرد آن بشناسد.
- با پرکاربردترین شاخص های تعیین کننده وضعیت سلامت عمومی و نحوه محاسبه آنها آشنا باشد.
- مفهوم بار بیماری و شاخص های تعیین کننده آن را بشناسد.
- وضعیت سلامتی جهان را براساس شاخص های بار بیماری توضیح دهد.
- وضعیت سلامتی ایران را براساس شاخص های بار بیماری توضیح دهد.

- عوامل خطری را که در جهان دارای بیشترین بار بیماری قابل استناد هستند، بشناسد.

-عوامل خطری را که در ایران دارای بیشترین بار بیماری قابل انتساب هستند، بشناسد.

پیش بینی رفتار ورودی :
(آمادگی لازم دانشجو قبل از شروع کلاس):-

-با انواع و مفاهیم سنجه های
وضعیت سلامت
-انواع و کاربرد شاخص های
سلامت
-ویژگی های یک شاخص
مناسب سلامت.
-با پرکاربردترین شاخص های
تعیین کننده وضعیت سلامت
عمومی و نحوه محاسبه آنها
-مفهوم بار بیماری و شاخص
های تعیین کننده آن

کلیات درس بخش اول:

پرسش و پاسخ به صورت کتبی
یا شفاهی حدود ۱۵ دقیقه در
ابتدای کلاس

ارزشیابی در حین تدریس:

وضعیت سلامتی جهان را
براساس شاخص های بار بیماری
-وضعیت سلامتی ایران را
براساس شاخص های بار بیماری
-عوامل خطری را که در جهان
دارای بیشترین بار بیماری قابل
انتساب هستند،
-عوامل خطری را که در ایران
دارای بیشترین بار بیماری قابل
انتساب هستند

بخش دوم:

سنجش وضعیت سلامت در
جمعیت ها: مروری بر وضعیت
ایران و جهان

جمع بندی و نتیجه گیری:

روش تدریس: سخنرانی همراه با بحث گروهی و مشارکت دانشجویی در ارائه بعضی از مباحث در قالب
کار تحقیقاتی

وسایل کمک آموزشی: وایت برد
ویژولایزر
پاور پوینت

فعالیت فراگیران: مشارکت در بحث های گروهی کلاس، کار تحقیقی، ارائه کنفرانس، پاسخ به سوالات

ارزشیابی پایانی: آزمون پایانی

منابع اصلی درس: حاتمی حسین، رضوی سید منصور، افتخار اردبیلی حسن و همکاران. کتاب جامع بهداشت عمومی (ویرایش دوم)، تهران: انتشارات ارجمند، ۱۳۸۵
 اصول و کلیات خدمات سلامت، تالیف هیات مولفین دانشگاه های علوم پزشکی کشور - چاپ اول ۱۳۹۹
 -انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد
 منابع و سایتهای کمک کننده:

-پارک جی ای و پارک ک. درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی (ویرایش هفدهم). ترجمه حسین شجاعی تهرانی، تهران: انتشارات ارجمند، ۱۳۸۷
 -صادقی حسن آبادی علی. کلیات بهداشت عمومی (ویرایش چهارم). تهران: انتشارات کپ، ۱۳۸۶
 دستورالعملها و برنامه های کشوری وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی
 و خدمات بهداشتی درمانی تهران

طرح درس روزانه

سال تحصیلی : ۱۴۰۰-۱۴۰۱	تاریخ ارائه درس 4
دانشکده: پزشکی	نوع درس: نظری
مقطع / رشته: دکترای پزشکی	نام مدرس : دکتر خدیجه ازوجی
نام درس (واحد) : اصول خدمات سلامت	تعداد دانشجو:
ترم: ۱ علوم پایه	مدت زمان کلاس : ۲ ساعت

اهداف ویژه در پایان کلاس

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:
 -تقسیم بندی ایمنی (مصونیت) را با ارائه مثال بیان کند.
 -ایمن سازی و واکسن را تعریف کند.
 -تاریخچه پیدایش واکسن را بیان نماید.
 -اهمیت برنامه ایمن سازی و نکات تمایز این برنامه از سایر برنامه های حفظ و ارتقاء سلامت را برشمارد.
 -دلایل لزوم برنامه ریزی بومی واکسیناسیون برای کشور را توضیح دهد.
 -واکسن های لازم و برنامه جاری برای یک نوزاد سالم را بر اساس آخرین راهنمای ایمن سازی مصوب کشوری نام
 ببرد.

پیش بینی رفتار ورودی : (آمادگی لازم دانشجو قبل از شروع کلاس):-	
کلیات درس بخش اول:	-تقسیم بندی ایمنی (مصونیت) را با ارائه مثال -ایمن سازی و واکسن -تاریخچه پیدایش واکسن

پرسش و پاسخ به صورت کتبی یا شفاهی حدود ۱۵ دقیقه در ابتدای کلاس	ارزشیابی در حین تدریس:
اهمیت برنامه ایمن سازی و نکات تمایز این برنامه از سایر برنامه های حفظ و ارتقاء سلامت. -دلایل لزوم برنامه ریزی بومی واکسیناسیون برای کشور -واکسن های لازم و برنامه جاری برای یک نوزاد سالم را بر اساس آخرین راهنمای ایمن سازی مصوب کشوری	بخش دوم:
اصول و کلیات ایمن سازی	جمع بندی و نتیجه گیری:
روش تدریس: سخنرانی همراه با بحث گروهی و مشارکت دانشجویی در ارائه بعضی از مباحث در قالب کار تحقیقاتی	
وسایل کمک آموزشی: وایت برد ویژیلایزر پاور پوینت	
فعالیت فراگیران: مشارکت در بحث های گروهی کلاس، کار تحقیقی، ارائه کنفرانس، پاسخ به سوالات	
ارزشیابی پایانی: آزمون پایانی	
منابع اصلی درس: حاتمی حسین، رضوی سید منصور، افتخار اردبیلی حسن و همکاران. کتاب جامع بهداشت عمومی (ویرایش دوم)، تهران: انتشارات ارجمند، ۱۳۸۵ اصول و کلیات خدمات سلامت، تالیف هیات مولفین دانشگاه های علوم پزشکی کشور - چاپ اول ۱۳۹۹ -انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد منابع و سایتهای کمک کننده: -پارک جی ای و پارک ک. درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی (ویرایش هفدهم). ترجمه حسین شجاعی تهرانی، تهران: انتشارات ارجمند، ۱۳۸۷ -صادقی حسن آبادی علی. کلیات بهداشت عمومی (ویرایش چهارم). تهران: انتشارات کپ، ۱۳۸۶ دستورالعملها و برنامه های کشوری وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی	

طرح درس روزانه

سال تحصیلی : ۱۴۰۰-۱۴۰۱	تاریخ ارائه درس 5
دانشکده: پزشکی	نوع درس: نظری
مقطع / رشته: دکترای پزشکی	نام مدرس : دکتر خدیجه ازوجی
نام درس (واحد) : اصول خدمات سلامت	تعداد دانشجو:
ترم: ۱ علوم پایه	مدت زمان کلاس : ۲ ساعت

اهداف ویژه در پایان کلاس

در پایان درس از فراگیر انتظار می‌رود:

- مدیریت را تعریف کنند
- رهبری را تعریف کنند
- سبک های رهبری را شرح دهند
- تفاوت های مدیریت و رهبری را برشمارند
- توانمندی های مدیران و رهبران را برشمارند
- مراحل برنامه ریزی را لیست کنند
- مراحل پایش و ارزشیابی را شرح دهند

پیش بینی رفتار ورودی :

(آمادگی لازم دانشجو قبل از شروع کلاس):-

<p>-مدیریت و تعریف</p> <p>-رهبری - تعریف</p> <p>-سبک های رهبری</p> <p>-تفاوت های مدیریت و رهبری</p>	<h3>کلیات درس بخش اول:</h3>
<p>پرسش و پاسخ به صورت کتبی یا شفاهی</p> <p>حدود ۱۵ دقیقه در ابتدای کلاس</p>	<h3>ارزشیابی در حین تدریس:</h3>
<p>توانمندی های مدیران و رهبران</p> <p>-مراحل برنامه ریزی</p> <p>-مراحل پایش و ارزشیابی</p>	<h3>بخش دوم:</h3>
<p>اصول مدیریت خدمات سلامت</p>	<h3>جمع بندی و نتیجه گیری:</h3>
<p>روش تدریس: سخنرانی همراه با بحث گروهی و مشارکت دانشجویی در ارائه بعضی از مباحث در قالب کار تحقیقاتی</p>	
<p>وسایل کمک آموزشی: وایت برد</p> <p>ویژولایزر</p> <p>پاور پوینت</p>	
<p>فعالیت فراگیران: مشارکت در بحث های گروهی کلاس، کار تحقیقی، ارائه کنفرانس ، پاسخ به سوالات</p>	
<p>ارزشیابی پایانی: آزمون پایانی</p>	
<p>منابع اصلی درس: حاتمی حسین، رضوی سید منصور، افتخار اردبیلی حسن و همکاران .کتاب جامع بهداشت عمومی (ویرایش دوم)، تهران: انتشارات ارجمند، ۱۳۸۵</p> <p>اصول و کلیات خدمات سلامت، تالیف هیات مولفین دانشگاه های علوم پزشکی کشور- چاپ اول ۱۳۹۹ -انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد</p>	

منابع و سایت‌های کمک کننده:

- پارک جی ای و پارک ک. درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی (ویرایش هفدهم). ترجمه حسین شجاعی تهرانی، تهران: انتشارات ارجمند، ۱۳۸۷
- صادقی حسن آبادی علی. کلیات بهداشت عمومی (ویرایش چهارم). تهران: انتشارات کپ، ۱۳۸۶
دستورالعمل‌ها و برنامه‌های کشوری وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

طرح درس روزانه

سال تحصیلی: ۱۴۰۰-۱۴۰۱	تاریخ ارائه درس 6
دانشکده: پزشکی	نوع درس: نظری
مقطع / رشته: دکترای پزشکی	نام مدرس: دکتر خدیجه ازوجی
نام درس (واحد): اصول خدمات سلامت	تعداد دانشجو:
ترم: ۱ علوم پایه	مدت زمان کلاس: ۲ ساعت

اهداف ویژه در پایان کلاس

در پایان درس از فراگیر انتظار می‌رود:

- مفهوم سلامت را با توجه به ابعاد آن بیان نماید.
- با شناخت عوامل اجتماعی مرتبط با سلامت، تاثیر آنها را بر سلامت فرد، خانواده و جامعه بیان نماید
- تعریف موقعیت اجتماعی اقتصادی و تعیین کننده های آن را بیان نماید.
- با شناخت عوامل موثر بر ایجاد محرومیت اجتماعی، تاثیر آن بر سلامت را بیان نماید.
- اهمیت سیاست گذاری های سلامت با تاکید بر تعیین کننده های اجتماعی سلامت را توضیح دهد.
- اقدامات مورد تاکید در سیاست گذاری های ارتقای سلامت کودکان را بیان نماید.

پیش بینی رفتار ورودی:

(آمادگی لازم دانشجو قبل از شروع کلاس):-

- مفهوم سلامت را با توجه به ابعاد آن
- با شناخت عوامل اجتماعی مرتبط با
سلامت، تاثیر آنها را بر سلامت فرد،
خانواده و جامعه
- تعریف موقعیت اجتماعی اقتصادی و
تعیین کننده های آن
- با شناخت عوامل موثر بر ایجاد
محرومیت اجتماعی، تاثیر آن بر سلامت

کلیات درس بخش اول:

پرسش و پاسخ به صورت کتبی یا شفاهی
حدود ۱۵ دقیقه در ابتدای کلاس

ارزشیابی در حین تدریس:

- اهمیت سیاست گذاری های سلامت با
تاکید بر تعیین کننده های اجتماعی
سلامت
- اقدامات مورد تاکید در سیاست گذاری
های ارتقای سلامت کودکان

بخش دوم:

عوامل اجتماعی مرتبط با سلامت

جمع بندی و نتیجه گیری:

روش تدریس: سخنرانی همراه با بحث گروهی و مشارکت دانشجویی در ارائه بعضی از مباحث در قالب کار تحقیقاتی

وسایل کمک آموزشی: وایت برد

ویژیلایزر

پاور پوینت

فعالیت فراگیران: مشارکت در بحث های گروهی کلاس، کار تحقیقی، ارائه کنفرانس، پاسخ به سوالات

ارزشیابی پایانی: آزمون پایانی

منابع اصلی درس: حاتمی حسین، رضوی سید منصور، افتخار اردبیلی حسن و همکاران. کتاب جامع بهداشت عمومی (ویرایش دوم)، تهران: انتشارات ارجمند، ۱۳۸۵
اصول و کلیات خدمات سلامت، تالیف هیات مولفین دانشگاه های علوم پزشکی کشور- چاپ اول ۱۳۹۹- انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد

منابع و سایتهای کمک کننده:

- پارک جی ای و پارک ک. درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی (ویرایش هفدهم). ترجمه حسین شجاعی تهرانی، تهران: انتشارات ارجمند، ۱۳۸۷
- صادقی حسن آبادی علی. کلیات بهداشت عمومی (ویرایش چهارم). تهران: انتشارات کپ، ۱۳۸۶
- دستورالعمل ها و برنامه های کشوری وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی ایران

طرح درس روزانه

سال تحصیلی : ۱۴۰۰-۱۴۰۱	تاریخ ارائه درس 7
دانشکده: پزشکی	نوع درس: نظری
مقطع / رشته: دکترای پزشکی	نام مدرس : دکتر خدیجه ازوجی
نام درس (واحد) : اصول خدمات سلامت	تعداد دانشجو:
ترم: ۱ علوم پایه	مدت زمان کلاس : ۲ ساعت

اهداف ویژه در پایان کلاس

در پایان درس از فراگیر انتظار می رود:

فهم حقوق گیرندگان خدمات سلامتی را بر اساس ابعاد مختلف آن شرح دهند.
راهکارهای مختلف در اندازه گیری و مدیریت ایمنی و کیفیت مراقبت های سلامتی را شرح داده و به کار گیرند.

ابعاد مختلف کیفیت ارائه خدمات را شرح داده و راهکارهای تضمین آنها را در حیطه ارائه مراقبت های سلامتی به کار بندند.

روند تحلیل شاخص های مختلف مرتبط با کیفیت مراقبت های سلامتی را شرح داده و انجام دهند.
چرخه ارتقاء کیفیت خدمات سلامتی را به کار بندند.

پیش بینی رفتار ورودی :

(آمادگی لازم دانشجو قبل از شروع کلاس):-

<p>فهم حقوق گیرندگان خدمات سلامتی را بر اساس ابعاد مختلف آن راهکارهای مختلف در اندازه گیری و مدیریت ایمنی و کیفیت مراقبت های سلامتی ابعاد مختلف کیفیت ارائه خدمات را شرح داده و راهکارهای تضمین آنها را در حیطه ارائه مراقبت های سلامتی</p>	<p>کلیات درس بخش اول:</p>
<p>پرسش و پاسخ به صورت کتبی یا شفاهی حدود ۱۵ دقیقه در ابتدای کلاس</p>	<p>ارزشیابی در حین تدریس:</p>
<p>روند تحلیل شاخص های مختلف مرتبط با کیفیت مراقبت های سلامتی چرخه ارتقاء کیفیت خدمات سلامتی</p>	<p>بخش دوم:</p>
<p>حقوق دریافت کنندگان خدمات سلامت</p>	<p>جمع بندی و نتیجه گیری:</p>
<p>روش تدریس: سخنرانی همراه با بحث گروهی و مشارکت دانشجویی در ارائه بعضی از مباحث در قالب کار تحقیقاتی</p>	
<p>وسایل کمک آموزشی: وایت برد ویژولایزر پاور پوینت</p>	
<p>فعالیت فراگیران: مشارکت در بحث های گروهی کلاس، کار تحقیقی، ارائه کنفرانس، پاسخ به سوالات</p>	
<p>ارزشیابی پایانی: آزمون پایانی</p>	
<p>منابع اصلی درس: حاتمی حسین، رضوی سید منصور، افتخار اردبیلی حسن و همکاران. کتاب جامع بهداشت عمومی (ویرایش دوم)، تهران: انتشارات ارجمند، ۱۳۸۵ اصول و کلیات خدمات سلامت، تالیف هیات مولفین دانشگاه های علوم پزشکی کشور - چاپ اول ۱۳۹۹ - انتشارات دانشگاه علوم پزشکی مشهد منابع و سایتهای کمک کننده: -پارک جی ای و پارک ک. درسنامه پزشکی پیشگیری و اجتماعی (ویرایش هفدهم). ترجمه حسین شجاعی تهرانی، تهران: انتشارات ارجمند، ۱۳۸۷ -صادقی حسن آبادی علی. کلیات بهداشت عمومی (ویرایش چهارم). تهران: انتشارات کپ، ۱۳۸۶ دستورالعملها و برنامه های کشوری وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی</p>	